

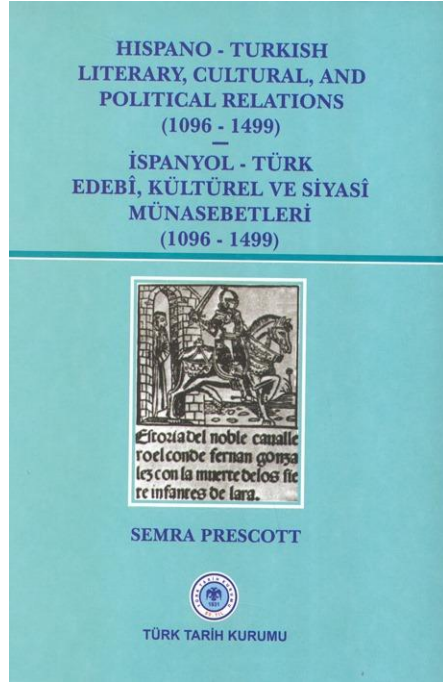
KİTAP TANITIMI

Semra Prescott, *İspanyol-Türk Edebî, Kültürel ve Siyasî Münasebetleri (1096-1499)*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2011, 114 s.

OSMAN CURUK*

Semra Prescott tarafından hazırlanan eser, Türk Tarih Kurumu tarafından İngilizce ve Türkçe çevirisiyle 2011 yılında Ankara'da basılmıştır. Eser dokuz bölümden oluşmaktadır. Yazar kitabın birinci bölümünde amacının İspanyol-Türk edebi, kültürel ve siyasi münasebetlerinin ne zaman, nerede, nasıl başladığını ve bu ilişkilerin ne anlama geldiğini açıklamak olduğunu ifade ediyor. Daha sonra ise İber yarımadası ile Anadolu arasında müşterek bir sınırın olmamasına, hatta bu iki bölgenin birbirine uzak olmasına rağmen 1096 ile 1499 yılları arasında birçok kültürel münasebetlerin meydana geldiğini vurguluyor. Giriş bölümünde yararlandığı önemli birkaç eserden bahsettikten sonra kronolojik bir sıra ile İspanyol- Türk ilişkilerinden bahsetmeye başlıyor.

Kitabın ikinci bölümünde Türkler ve İspanyollar arasındaki ilk temasın Haçlı seferleri

* YL Öğr. | Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Programı, İLAMER İslam Tarihi Araştırma Grubu Mezunlu

sırasında gerçekleştiğini söyleyen yazar, Türkler ile İspanyollar arasındaki münasebetler gerçekleşmeden önce, Türkler hakkındaki bilgilerin tek kaynağının Bizans ve Arap tarihçilerine ait olduğunu vurguluyor ve bunların da taraflı olabileceği üzerinde duruyor. Yazılan bu taraflı yazıların etkisiyle İspanyolların Türkler hakkında ilk defa dolaysız bilgi edindiklerini belirten yazar, daha sonra ise haçlı seferleri esnasında dolaylı olarak birbirleriyle karşılaştıklarını belirtiyor. Yine yazar o dönemde İber yarımadasında devam eden Arap ve İspanyol çekişmesinin bir sonucu olarak, kişisel iştiraklerin dışında, İspanyolların haçlı seferlerine asker gönderemediklerini vurguluyor. Sonuç olarak ilk münasebetler Haçlı seferlerine bireysel olarak katılan İspanyol askerleri sayesinde gerçekleşmiştir.

Kitabın üçüncü bölümünde yazar İspanyol edebiyatının en önemli eserlerinden olan *Poema de Fernan Gonzales* isimli eserde Türk ve Araplardan oluşan bir askeri birlikten söz edildiğini ifade ediyor. Fakat Fernan Gonzalez'in ölümü göz önüne alındığında onun Haçlı seferlerinden bir asır önce yaşamış olduğu ve İspanyolların Türkler ile karşılaşmasının onun döneminde olmadığını anlaşıldığını ifade eden yazar, bir başka önemli eser olan *Primera Cronica Genaral de Espana* (İspanya'nın Birinci Genel Tarihi) isimli eserde Fernan Gonzalez'in Almonzor (el-Mansur) ile yaptığı savaşta Abbâsî halifeliğinden gelen Türk askerleri ile karşılaştığı bilgisinin yer aldığını belirtiyor. Daha sonra yazar bir başka örnek olarak Kastilya Kralı VIII. Alfonso ile Mağribli komutan Almohades arasında 1195 yılında gerçekleşen savaşta da Mağrib ordusunda Türk askerlerinin mevcudiyetinden bahsedildiği bilgisini veriyor. Ancak yazar o dönem incelendiği zaman Abbâsî Halifeliğinin içinde bulunduğu zor durum nedeniyle Endülüs'e asker yardımı yapamayacağını ve bu yüzden bu savaşlara katılımın yine bireysel olduğunu aktarıyor.

Yazar üçüncü bölümde İspanya'da kral X. Alfonso'nun desteği ile yazılan *Primera Cronica Genaral De Espana* (İspanya'nın Birinci Genel Tarihi) isimli milletlerin menşeleri, harpleri, devlet ve içtimâî meselelerinden bahseden kitapta Türkler ile Parthlar'ı aynı kavim gibi gösterildiğinden bahsediyor. Romalı bir tarihçinin kitabında bu bilginin geçmesini yapılan bu yanlışlığın sebebi olarak gösteriyor ve böyle bir bilginin doğru olamayacağını altını çiziyor.

Beşinci bölümde yazar İstanbul'a gelen Katalan bölüğü hakkında bilgi veriyor. Bu bölük Aragon Kralı Peter'in Kuzey Afrika seferleri için kurduğu bir birlikti. 1302 senesinde Bizans imparatoru Andronicos bu bölüğü Türklere karşı savaşmak için İstanbul'a davet etmiş ve bu hizmetlerinin karşılığında birçok hediye ve altın teklif etmişti. Müteakip senelerde İspanyollar ve Türkler arasında ilk muharebelerin gerçekleştiğini söyleyen yazar, daha sonra bu bölüğün lideri Roger de Flor ile Bizans İmparatoru Andronicos arasındaki husumetten bahsederek İspanyolların Bizans'a karşı intikam almak için daha önce kendilerine karşı savaştığı Türklere yardım ettiklerini ve bu yardımlar sayesinde Türklerin Avrupa'ya geçtiğini ifade ediyor.

Altıncı bölümde yazar İspanyol edebiyatına ait bir başka eserde Türklerin XIV. yüzyılda İspanya'ya gelerek Müslümanlarla beraber savaştıklarını aktarıyor. Kitapta XIV. yüzyılda Kral XI Alfonso'nun yaptığı savaşlar ve kahramanlıklar anlatılıyor. Yazar Alfonso'nun savaştığı ordunun içinde Türklerin varlığından bahsedildiğini ifade ediyor.

Yedinci bölümde yazar bir İspanyol seyahatnamesindeki Türklerle ilgili bilgileri aktarıyor. Bu seyahatnameye göre Kastilya Kralı III. Enrique 1402 yılında I. Bâyezid ile Timur arasında gerçekleşen savaş için Timur'a elçiler göndermişti ve gönderdiği elçiler I. Bâyezid'in yenilgisine bizzat şahitlik etmişlerdi. Çünkü III. Enrique Osmanlıların sonunun Timur sayesinde geleceğine inanıyordu. Daha sonra III. Enrique 1403 yılında Timur'a tekrar elçi gönderir ve gönderilen elçiler 1406 senesinde Madrid'e geri dönerler. Bu bilgileri aktardıktan sonra yazar İstanbul'un fethinin yankılarının İspanya'ya kadar ulaştığını ve İspanyol yazarların eserlerinde bu fetihten üzüntü ile bahsettiklerini belirtiyor.

Sekizinci bölümde Osmanlı devletinin Rodos'u kuşatması ve İtalya'nın Otranta kıyılarını fethetmesinin İspanya'da Kral II. Ferdinand ve Kraliçe Isabel tarafından yakından takip edildiğini ve Kral II. Ferdinand'ın Rodos'a asker yardımında bulunduğunu aktaran yazar bu savaşın İspanyol ve Osmanlı askerlerinin karşı karşıya geldiği ilk savaş olduğunu belirtiyor. Yazar Osmanlı devletinin politikalarının yakından takip edilmesini ve Rodos'a asker yardımının yapılmasını, olası bir Osmanlı yardımının İspanya'daki Müslümanlara ulaşmasına karşılık bir tedbir olarak değerlendiriyor.

Sonuç kısmında yazar, Akdeniz'in iki ucundaki Türkler ile İspanyolların daha ilk karşılaşmalarında çatışmaya başladıklarını ve bunun da sebebinin o dönemde Bizans ve Arap tarihçilerin Türkler hakkındaki bilgileri taraflı aktarmaları sonucu oluşan düşmanlığa ve Haçlı seferlerine bağlıdır. On ikinci ve on üçüncü asırdaki ilişkilerin yok denecek kadar az olduğuna vurgu yapan yazar on dördüncü asır ile birlikte ilişkilerin arttığını ve bu ilişkilerin nasıl meydana geldiğini belirtiyor. İspanyadan Osmanlı topraklarına göçen Yahudiler sayesinde ise Osmanlı başkentinde bir İspanyol kültürü oluştuğunu ifade eden yazar Osmanlı ile İspanyollar arasındaki husumetin daha çok Akdeniz üzerinden gerçekleştiğini ve bunun sebebinin ise dini değil tamamen iktisadi kaygılar olduğunu vurguluyor.